

CRÒNICA D'UNA ESCOLA DE TARDOR : “EL CAMÍ D'EUROPA”

Barcelona, 26 i 27 d'octubre de 2013

Escola de Tardor “El Camí d'Europa”, una jornada tant interessant com oportuna. Tal com va presentar l'Isaac Peraire, secretari d'Estratègia d'Esquerra Republicana, ens cal que tots plegats en formem per analitzar el paper d'Europa en el procés polític català. I es que en el moment en que ens trobem, de profunda crisi econòmica i de transició nacional cap a la República Catalana, la Unió Europea és un factor clau per afrontar aquests processos. En el mateix sentit es va pronunciar tot seguit l'Oriol Junqueras, les properes eleccions europees tenen una importància cabdal perquè la representació d'Esquerra Republicana al Parlament Europeu pot ser decisiva per crear el nou estat.

La Unió econòmica i financera. Una cruïlla

El primer bloc a tractar va ser el de la unió econòmica i financera de la UE en que es va comptar amb dos ponents de luxe. Un el Germà Bel, catedràtic de política econòmica de la UB, i el Matias Carnero, secretari general adjunt d'UGT, treballador de la SEAT i president del Comitè Empresa. Ambdós van ser capaços d'esboçar perfectament la situació en que ens trobem i quins són els reptes en el marc europeu que hem d'afrontar.

El Germà Bel va començar plantejant els reptes i perspectives de la política econòmica europea. Va començar assenyalant que no hi ha hagut discussió sobre la política econòmica espanyola sinó de l'estratègia europea per sortir de la crisi. Quan hi pases a pensar té tota la raó. Si alguna cosa ens ha ensenyat la crisi a Europa és que no tots els països europeus estant en crisi perquè alguns ja porten anys fent les seves reformes. Conclusió: hem d'aprendre dels que ho han fet bé. Actualment, hi ha una inexistència d'una governança de política econòmica europea, com el cas de l'IVA per exemple, que hauria de ser el mateix per a tots. S'està discutint quina harmonització de les regles es fa, sobre les diferències de les relacions laborals, sobre la supervisió del sistema financer... La manca d'una harmonització fa impossible de dissenyar una resposta conjunta a nivell europeu. La Unió Europea fa una governança sobre la marxa, marcat pel criteri d'Alemanya. I això està bé, està bé que donin lliçons els que ho han fet millor. En aquest punt el Germà Bel es va mostrar eloqüent: *“No sóc contrari a l'austeritat, estic en contra de l'austericidi, que tracta d'eliminar els que estan en contra de l'austeritat”*. I es que a Europa no hi ha només discussió sobre l'austeritat, sinó sobre les qüestions de fons, sobre la velocitat de la consolidació fiscal o les reformes estructurals lligades a la noció de productivitat. Al cap i a la fi, estem en crisi a causa que vàrem tenir molts diners fàcils i barats que van produir les bombolles immobiliària i de deute exterior en que gastàvem un 10% del PIB més del que produïem. Això era insostenible! És una crisi del deute, primer privat i després públic per suplir la caiguda del sector privat. Això ens ha vingut marcat des de fora però ens ha passat a nosaltres. Com afrontar-ho? En el cas d'Espanya no ens en podem sortir tot sols perquè estem massa endeutats i no som gaire productius. Plantejar canviar les regles europees des del sud no és gaire factible. Podem decidir anar a fora a buscar diners o fer un “sinpa”. Fer un “sinpa” genera una sèrie de problemes, com sortir de l'euro i, probablement, de la Unió Europea. En contrapartida pots començar de nou i decidir la teva pròpia política econòmica. Però en tot cas, això encara no es planteja. D'altra banda, triar el “vull pagar” significa que no pots pagar tot sol i depens de la liquiditat del Banc Central i els interessos que estableixi. I com pagar tot aquest deute? Se'ns diu que hem de reformar per tenir ajuda. Això és el que ha portat al programa de reformes estructurals dels països del sud. Però als països del sud els interessos creats, no només les oligarquies, ho tenen tot molt ben travat per no perdre poder adquisitiu (vegis els rescats als bancs). En aquest punt en Germà Bel torna a mostrar-se clarividient: *“No vull viure en un país en que els interessos creats ho tenen tot tant ben travat, vull reformes”*. És lògic que els països centrals i del

nord exigeixin reformes, els que ho han fet millor ens han de donar algunes lliçons. A Europa la discussió de fons és si ha de ser un continent obert o tancat a l'exterior. A Alemanya, en temps de Hitler, ja van aprendre la lliçó que expandir sense límit el deute genera comprar a fora i col·lapsa la relació amb l'exterior. I això duu a la doctrina de l'espai vital: quan no pots conquerir mercats has de conquerir països. Mentre a Alemanya estan obcecats per obrir-se a l'exterior, en canvi França necessita tancar l'economia europea perquè la globalització els genera pobresa interior. Ara estem en la visió alemanya, una política europea que fomenta la productivitat i posicions positives comercials respecte a l'exterior, aquestes són les instruccions. Arribat en aquest punt, i per començar a posar els punts sobre les is, en Germà Bel passa a repassar les recomanacions de la Comissió Europea. Comença esboçant les 5 principals línies d'actuació: 1. consolidació fiscal, 2. sanejament financer, 3. mercats laborals i política social, 4. productivitat i 5. modernització de l'administració. L'important a destacar de les recomanacions és que la UE et demana que quadris els números, però no com els quadres. Per exemple en el cas de les pensions, en que recomana que si no pots pagar-les amb les cotitzacions has d'augmentar els impostos. O altres exemples, com l'elevat frau fiscal, els tipus més alts que es recaptin a les pimes respecte a les grans empreses o els impostos de patrimoni i successions. Davant de tot això, ara s'està seguint la doctrina Krugman, en que es recomana reduir el dèficit un punt a l'any. D'aquesta manera, Espanya el 2010 va tenir un dèficit de 11% del PIB i el 2013 s'arribarà a un 6. Fes-t'ho com vulguis! Però les recomanacions de la Comissió Europea parlen de moltes altres qüestions, com ara dedicar més recursos contra l'exclusió social enlloc d'altres dispendis, de polítiques de famílies o de trencar monopolis, com els dels registradors de la propietat o les farmàcies. Parla de fomentar l'accés al treball, és una vergonya la dualitat del contracte laboral que fa més fàcil la precarietat mitjançant la contractació temporal. En matèria d'energia, transports i infraestructures, les recomanacions diuen que s'ha de reduir costos de producció de les xarxes però, malgrat això, Espanya continua fent inversions en l'AVE que no resulten rentables. Tot això està en discussió en la Comissió Europea. En resum, hem de ser conseqüents. Podem decidir formar part o no de la política europea, però hem de ser condescendents amb els que ho han fet millor que nosaltres.

L'exposició del Matias Carnero va ser igualment estel·lar. Des de la seva experiència sindical com a treballador de la SEAT, va aportar una visió des del món del treball. Va començar amb una obvietat, quan se'ns diu que la recessió s'està acabant, des del món del treball, senzillament això no és cert, sinó que els hi diguin als 6 milions d'aturats. Cal dir ben alt i clar que les relacions laborals no han estat responsables de la crisi, ni de la bombolla immobiliària, ni de viure per sobre de les pròpies possibilitats, ni els culpables del rescat del 40.000 MEUR als bancs, ni de la caiguda de Leman Brothers. Aquesta criminalització del treball per abaratir les relacions laborals, a part de ser injusta, estan totalment fora de lloc. Fruit d'aquesta criminalització, s'ha trencat el diàleg amb els empresaris per afrontar la crisi i buscar solucions. Sense negociació, estem perdent un temps molt valuós. Abaratir l'acomiadament no aporta a cap solució, perquè és obvi que mai podrem competir abaratint els preus amb la Xina, posem pel cas. Hem de ser conscients que potenciar la individualització enfront la col·lectivització mitjançant l'acord entre les parts comporta una destrucció de la societat del benestar. I això resulta especialment greu quan s'està descavalcant una indústria competitiva en favor del sector serveis. És una equivocació. Per donar a entendre aquestes afirmacions, en Matias Carnero passa a explicar el seu cas. La SEAT és una empresa que pertany al grup Volkswagen que té 77 fàbriques, 540.000 treballadors a tot el món i va facturar l'any passat 6.200 MEUR. Al grup es tracten qüestions de competitivitat, relacions laborals, productivitat, salut laboral però no de salaris, sobretot per la seva complexitat. Perquè les fàbriques alemanyes són més competitives? Perquè es basen en el model de la cogestió. La cogestió és un model sindical de participació i gestió amb la direcció en que els representants dels treballadors estan en els consells de vigilància i consells d'administració, es a dir, que estan per sobre dels comitès executius de les direccions i les cúpules directives de les empreses, són alhora part de buscar consensos i solucions

a l'hora de qualsevol conflicte. I ell es pregunta, estem aquí preparats per a la cogestió? No, de cap manera. A SEAT s'ha iniciat la cogestió, de manera que la companyia ho ha de pactar tot amb el comitè d'empresa. Però hi ha una gran diferència. En el mateix cas, a Alemanya el representant dels treballadors té veu i vot per decidir, quan vota que no, senzillament no s'aplica la mesura. Però al mateix temps la cogestió té moltes responsabilitats, per exemple quan s'ha de decidir de tancar una fàbrica i s'ha de repartir solidàriament el volum dels treballadors. En Matias explica el cas de la crisi de la SEAT. El 2005 se'n van adonar que s'havia de millorar la productivitat i no es podia mantenir el mateix volum de treballadors. Què es va fer? Dels més de 2.000 que es proposava, es van acomiadar 600 treballadors, però amb uns acords en que el treballador podia decidir tornar al cap de dos anys. Aquesta mesura va costar de fer entendre als alemanys però se'ls va convèncer que era necessari per aixecar la fàbrica. Al cap de 9 mesos, els que van voler van poder tornar. Aquest tipus de negociació col·lectiva és indispensable. Queda clar doncs que la individualització no és el camí per fer les empreses més productives i mantenir llocs de treball. Quan el sindicat forma part de les decisions, té possibilitat per decidir qüestions positives i complexes. Però per això, és necessari una sindicalització potent per poder desenvolupar aquesta funció i després tenir el diàleg necessari amb els partits polítics per evitar situacions com la de la reforma laboral. Però per garantir la viabilitat d'una empresa cal tenir present altres aspectes. El primer, el de les vendes. SEAT és el petit del grup Volkswagen amb 13 firmes. Curiosament els cotxes que més es vénen són els de gamma alta a Rússia, la Xina i l'Índia. Vendre cotxes accessibles és un mercat molt competitiu. El debat s'acaba centrant en els costos ja que de productivitat i de formació és molt millor la SEAT. En aquest mercat la solidaritat no existeix i cada país acaba anant a la seva. És per això que els partits polítics s'han d'implicar i participar de la negociació per aconseguir que es porti un nou model, sinó serà inevitable reestructurar la plantilla. Mentre aquí es va perdent el temps, altres països se n'aprofiten. Arribats en aquest punt, en Matias passa a les conclusions. Constata que hi ha dues europes, la del nord i la del sud. És imprescindible que disposem de plataformes giratòries per no quedar fóra del mercat, evitar la fuga de cervells dels quals molts no tornaran, corregir una reforma laboral que afavoreix la precarietat, fer una aposta decidida per la Formació Professional dual més que no pas en la universitat i obrir el camí de fer participar als treballadors dels beneficis en funció de la qualitat, la productivitat i els resultats de l'empresa. Per exemple, a Alemanya, es va negociar un bonus de 7.500 euros als treballadors de Volkswagen quan l'empresa tingués un 10% de benefici a canvi de sacrificar les pagues extres. O per exemple, negociar els mateixos convenis col·lectius també per les empreses proveïdores. En definitiva, hem de canviar de mentalitat. Mentrestant, la realitat és que la reforma laboral està desregularitzant el mercat laboral i s'està aprofitant dels més dèbils on no hi ha força sindical.

L'acció política catalana en les institucions europees: noves perspectives davant el procés

D'entre totes les taules rodones de la jornada, potser aquesta devia ser la més distesa. Potser perquè al tractar-se d'eurodiputats bregats a fer conferències es podien permetre certes llicències. Aquest va ser el cas del primer dels ponents, en Raimon Obiols, eurodiputat pel PSC, que ja d'entrada va arrencar la simpatia del públic en expressar que gairebé se sentia com a casa. Va començar assenyalant que en relació amb el procés català i la UE hi ha un doble tipus de posicions: la via ràpida i la que esdevé un procés. Primer, la via ràpida cap a la constitució de l'estat propi, la que ell mateix va qualificar de "xoc de trens", que és la que posa més nerviosos als sectors dominants i la que té el risc d'acabar en derrota. Segons ell, faríem bé d'evitar ni una cosa ni l'altra, ni un desenllaç ràpid ni la catàstrofe. En Raimon Obiols és del parer força estès que no hi haurà consulta legal perquè el Govern de l'Estat no l'acceptarà i pronostica que tampoc hi haurà xoc de trens. Que passarà doncs? El que ell en diu una seqüència d'eleccions de caràcter plebiscitari (europees, municipals, autonòmiques i estatals) que determinaran el procés. Assenyala, que s'han esgrimit raonaments jurídics per una banda i l'altra sobre si una Catalunya independent pot formar

part de la UE i per un altre costat que és una qüestió política en la que la legalitat ja s'adaptarà. En Raimon és del parer que entre una cosa i l'altra hi ha la realitat que s'acabarà imposant. Davant del procés planteja dos reptes fonamentals. L'un, la vella Espanya centralista i l'altra els vells estats-nació que contempen l'ampliació interna com una amenaça. Davant d'això què s'ha de fer? Doncs preveure la seqüència electoral que canviarà la correlació de forces a Catalunya, Espanya i a Europa. En aquest sentit, s'ha de desplegar una estratègia intel·ligent per guanyar raons i complicitats, especialment per part dels eurodiputats catalans al Parlament Europeu. Una estratègia que per en Raimon Obiols passa per la cruïlla en que es troba l'evolució pròpia de la UE, el camí de la intergovernabilitat entre els estats o bé l'impuls comunitari del Parlament i la Comissió Europea.

En Ramon Tremosa, eurodiputat de CiU, fidel al seu tarannà, potser és el que va resultar més acadèmic i va per feina. Al Parlament Europeu s'han de fer iniciatives conjuntes? Sí es clar, però remarca que és complex. Al Parlament Europeu hi ha diferències ideològiques i també territorials (nord/sud) que s'han de fer coincidir. A més hi ha nous eixos de fragmentació respecte l'euro, la unió bancària i l'euroescepticisme. En temes de país s'ha d'anar junts? Òbviament, com qualsevol altre país. Nosaltres hem d'actuar com si fossin danesos. Quins són els reptes de futur? La tendència europea és de menys integració. La UE no funciona, al se parer, perquè els països europeus del sud tenen mentalitat de "caixer automàtic" només interessats en els beneficis. Els fons de cohesió han fracassat, no han servit per desenvolupar el sud amb disseny del nord. Quin és el problema real de la UE? Doncs que un ministre mana més que un comissari. Principalment, el Parlament Europeu no té poder perquè no té poders fiscals ni capacitat legislativa a redós de la Comissió. El problema real és, doncs, que les elits dels grans estat no cedeixen poder a la UE. Fins i tot, els tories de la Gran Bretanya proposen concentrar-se en allò que funciona, la lliure circulació, i plantegen un referèndum per sortir de la UE. I conclou, potser tota aquesta discussió serà necessària perquè Europa torni a tenir llum.

I el tercer dels ponents, l'Oriol Junqueras, evidentment perquè és el que jugava a casa, va resultar el de més caire polític. Sobre els reptes de futur, el primer que assenyalava és la situació del fort endeutament, començant pel d'Espanya que creix a un ritme del 10% i que arribarà aquest any a un deute del 100% del PIB. Així, Espanya es troba atrapada amb un deute galopant impossible de retornar i que encara pot empitjorar tenint en compte que tot sembla indicar que pujaran els tipus d'interès. Mentrestant, les empreses del primer món obtenen marges de benefici. Això és així perquè el comportament borsari és espectacular, l'índex Dow Jones s'ha situat en màxims històrics. En canvi, una gran part de la població veu com la seva renda no para de disminuir. Com es distribueix la renda disponible? Ens trobem amb el problema que hi ha fuga de capitals dels països emergents i que van a buscar altes rendibilitats a les borses d'EUA, Europa o el Japó. Europa quines eines té per fer front aquests reptes? Poques, està buidada de poder legals, malgrat els vagi incorporant poc a poc. La unitat bancària pot arribar a ser un instrument de control de les entitats financeres. D'altra banda, Europa necessita d'algun impost comú per sustentar-se. Un dels principals problemes és el dèficit de representació directa, el Parlament Europeu és la més feble de totes les institucions. Però alhora també és la única per elegir els representants de forma directa. Com que és la única l'hem d'aprofitar tant com sigui possible. I en el nostre cas, pot ser determinant en relació al procés sobiranista català. Respecte a una candidatura conjunta a les eleccions europees, recorda que la col·laboració dels eurodiputats catalans ha sigut exitosa i ha de seguir sent així, per això és bo compartir parts del programa en comú. Descarta una candidatura conjunta perquè del bloc favorable al dret a decidir molts ja s'han manifestat que no volen formar-hi part. I entrant ja de ple en el procés català, posa l'accent en la celebració de la consulta. I recorda que ERC no especularà en escenaris alternatius perquè afebleix la celebració de la consulta. Per tant, si no ens la deixen fer, nosaltres que farem? Doncs fer-la! Precisament perquè en la causa de la democràcia és on som més forts. Arribats a aquest punt, quan l'estat taponi totes les opcions, els

que encara tenen dubtes hauran de caure necessàriament al costat dels demòcrates.

Geopolítica i softpower en el camí cap al reconeixement internacional

Segurament, en el procés en el que estem, l'exposició d'aquesta taula és de les que més haurem de tenir en compte per fer efectiva la República Catalana. Per aconseguir el reconeixement internacional és imprescindible conèixer les claus amb les que es belluga la geopolítica i les relacions de poder. Precisament per això el perfil de dos acadèmics com el Pere Vilanova i el Carles Boix es fa molt necessària.

En Pere Vilanova, catedràtic de ciència política de la UB, ens desvetlla les claus de la geopolítica en la comunitat internacional. Per esdevenir un nou estat al món, hem de tenir present que cal passar tres etapes: la declaració d'independència, el reconeixement internacional i l'adhesió als organismes internacionals. Per fer efectiu aquest procés cal tenir en compte la geopolítica. La geopolítica és la disciplina que intenta aproximar-se entre un espai geogràfic i la participació del poder polític en un espai de temps. Política és gent i geografia. Seria un error plantejar la geopolítica de manera estàtica, és dinàmica per definició. L'acció política és un concepte correlatiu d'estratègia, tàctica i la necessitat de no perdre de vista la relació entre fins i mitjans (valors). Per justos i legítims que siguin els fins, els mitjans han de tenir uns estàndards adequats. I Catalunya té uns constreïments polítics. En l'estratègia de l'estat propi, es necessita tenir unes garanties de que s'arribarà a bon port. Ara estem al tram intermig de com fer-ho. Aquest tram presenta moltes incògnites i dificultats, entre elles que alguna classe política utilitza el tram intermig per interès propi. Segons afirma categòricament en Pere Vilanova, en l'article 155 de la Constitució està l'espasa de Demòcles del procés. És aquell que diu que tota comunitat autònoma ha de complir amb les obligacions de la Constitució i que el Govern podrà adoptar les mesures necessàries per obligar al compliment forçós. Com cal actuar davant d'això? Amb anàlisi estratègica i comunicació política. S'ha de tenir present que la comunicació política no pot substituir l'anàlisi estratègica, però se n'acostuma a abusar molt. L'anàlisi estratègica s'ha de fer en base a la intel·ligència, és a dir, llegir la informació disponible a tot arreu. Com assenyala el professor Vilanova, vivim temps de degradació en l'acció política. I vaticina: *"els qui estiguin atents en sortiran guanyant"*. I assenyala, un altre obstacle pot arribar a ser la classe política, en la competició de partits, en que tots juguen a diferenciar-se. Perquè el procés pugui reeixir, ha de quedar clar que una cosa és la comunicació i una altra l'estratègia.

També des del seu perfil acadèmic, en Carles Boix, catedràtic de ciència política de la universitat de Princeton, exposa l'articulació del softpower català a Europa i al Món, en altres paraules, les oportunitats i els esculls en la justificació internacional del procés. El professor comença per allò que és essencial: *"aquest és un procés d'autodeterminació"*. I en aquest procés cal bastir les estratègies de persuasió. Un primer escenari és la secessió pactada en el que Espanya negocia amb Catalunya un mecanisme per esdevenir independent. Internacionalment la secessió pactada no és cap problema, és el cas de Txèquia i Eslovàquia per exemple. La única limitació és el respecte a les fronteres existents i que no afecti a les minories nacionals. En aquest escenari hi ha la doctrina del Quebec, en que s'autoritza una consulta a través del Tribunal Suprem del Canadà. Malgrat no hi ha dret escrit s'ha de consultar a la població. Una altra doctrina és la d'Escòcia, en que es pacta un referèndum entre el Regne Unit i Escòcia. En aquest cas, l'acceptació de la consulta és pactar la secessió. Malgrat tot, aquest no és l'escenari en el que estem, sinó el d'una consulta no pactada. El segon escenari és la declaració d'independència. Les Nacions Unides reconeixen el principi d'autodeterminació en el que s'emmarca els casos d'autodeterminació als de descolonització. Tanmateix, que no estigui normativitzat no vol dir que estigui prohibit. En el cas de Kossove per exemple, el Tribunal Internacional de Justícia li dóna el reconeixement. Com en Carles

Boix afirma, a Espanya la negació del procés és tant exagerat que li fa perdre credibilitat i ens omple de raons, però això és també un perill que ens fa baixar la guàrdia. Hem de pensar que l'adversari és tant intel·ligent com el britànic. En tot cas, el Tribunal Internacional de Justícia demana que no hi hagi ús de la violència, però no hi ha una obligació de reconèixer per part dels altres estats. En aquesta tessitura, quin ha de ser el nostre argumentari? El discurs ha de ser exigent, que satisfaci els actors internacionals més reticents al dret a l'autodeterminació i convèncer-los per raons, no només filosòfiques, sinó per estabilitat política. En detriment, sabem d'entrada que les grans potències no volen un precedent que afavoreixi processos nacionals. Hem d'utilitzar tres tipus d'arguments per justificar l'autodeterminació. Primer, el principi de nacionalitat, les nacions hi tenen dret perquè són dipositàries úniques de la sobirania. Segon, el principi democràtic. I tercer, ha d'estar basat en el consens i adreçat als agents internacionals. Això té alguns inconvenients. Normalment, el subjecte sobirà, l'autodeterminació, es justifica en situacions greus i conflictes persistents, en aquest cas se subsumeix el principi de nacionalitat al democràtic. Normalment, en violacions massives de drets humans, ocupacions militars, violacions sistemàtiques de pactes fets... En aquest sentit hi ha una justificació jurídica i històrica. Però en el nostre cas, els nostres interlocutors, els països anglosaxons i nòrdics, tenen més interioritzat el principi democràtic. Per a ells, la seva principal preocupació és la desestabilització del món. En el cas de l'Europa de l'est, degut a les minories nacionals, hem de defugir parlar de l'Europa dels pobles. A Alemanya hi ha dues tradicions, el nord protestant i el sud bavarès i austríac catòlics. Ambdós rebutgen el concepte nacionalisme perquè ho confonen amb l'essencialisme alemany. Sobre França, sense comentar. Per acabar, en Carles Boix dibuixa les dues claus de volta del procés. L'una, que davant dels problemes econòmics que tenim com a país, la no resolució del conflicte és el pitjor dels escenaris. I segon i més important, cal subratllar la part pacífica del procés.

La causa catalana a Europa. Pardiplomàcia, comunicació i acció exterior

Tot i ser un matí de diumenge, la última part de l'Escola de Tardor també té un bon caliu. L'Elisabet Nebreda, secretaria de Política Internacional d'Esquerra Republicana, presenta aquest darrer bloc dedicat a la paradiplomàcia. I és que cal tenir present que perquè ens reconeguim com a estat primer cal que ens coneguim a través d'una estratègia internacional "soft" a través d'entitats no estatals per informar i influir en els estats i donar-los a conèixer les aspiracions de Catalunya.

En primer lloc, l'Albert Royo, secretari general de Diplocat, tracta de l'homologació de Catalunya com a estat dins la UE a través del paper de la paradiplomàcia. En definitiva, com projectar Catalunya a l'exterior sense els mecanismes d'un estat. Diplocat, el Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya, és un consorci participat per diferents institucions, entre ells la Generalitat, ajuntaments, diputacions, universitats, escoles de negoci, les cambres de comerç, les caixes i les entitats empresarials. Enguany s'ampliarà també amb els sindicats. Es dedica a fer diplomàcia pública, es a dir, explicar-nos per influir a l'opinió pública internacional. Com explica ell mateix, s'està treballant en quatre eixos. El primer, el programa de Visitants Internacionals, que tenen per objectiu convidar a Catalunya ministres i diputats de l'estranger perquè ens coneguim i explicar-los la nostra visió dels fets. Òbviament, aquesta tasca està sovint obstaculitzada per l'acció de la diplomàcia espanyola, però hi ha marge per treballar amb visites que solen ser discretes. El segon és el programa de Reforçament de Capacitats. Es tracta d'un màster amb l'objectiu de formar els professionals que treballen en l'acció exterior per crear lligams en les relacions internacionals i beques per formar estudiants en universitats estrangeres. Tercer, el que s'anomena Acció i sensibilització internacional. Tracta d'explicar Catalunya al món a través de la diplomàcia acadèmica a les universitats europees. Es vol fer també a les universitats de l'estat espanyol per buscar ponts de diàleg amb sectors de l'opinió pública espanyola. Aquí és important destacar també els elements positius per l'altra part, és a dir, destacar les conseqüències positives que hi haurà a

nivell espanyol. La creació de l'estat propi, abocarà a l'estat espanyol a una sèrie de reformes de modernització, com per exemple passar d'un sistema basat en les subvencions als incentius. El procés català pot comportar també una reforma d'un sistema més equilibrat i just de l'estat que haurà de repensar l'estructura autonòmica sense Catalunya, el paper de la monarquia, etc. És una oportunitat per refundar Espanya. I finalment, la diplomàcia empresarial, que tracta de donar a conèixer les empreses catalanes a l'exterior. Altres eixos d'actuació són per exemple la diplomàcia digital, que busca bones pràctiques a nivell internacional (cas twitter suec...) per explicar Catalunya al món. Una altra actuació és l'elaboració de documents públics en diverses llengües, com el cas de la retallada de l'Estatut, el passos per fer la consulta del CNTN o altres documents rigorosos que serveixin per donar a conèixer el procés al món. Tot aquest treball no està exempt de dificultats però es va fent camí. D'altra banda, s'intenta treballar amb entitats ciutadanes que treballen l'acció exterior per fer un treball de coordinació. És el cas del col·lectiu EMMA, Help Catalonia i Horitzó Europa. De tot aquest treball, quin tipus de reaccions s'estan rebent a nivell internacional? Hi ha una sèrie de països que veuen el procés català amb certa simpatia, és el cas de les illes britàniques, països escandinaus i països de l'Est, especialment pel caràcter de procés democràtic. En altres la reacció ha estat negativa, com és el cas de Romania, Eslovàquia, Xipre i Grècia. En aquests casos es treballa amb una acció perquè els estats siguin neutrals i no es posicionin fins quan toqui. En general, fins abans de l'11 de setembre de 2013, en els països més propers el posicionament era d'escepticisme i ingenuïtat. Aquesta reacció ha començat a canviar en veure la cadena humana, un procés de base ciutadana que no té marxa enrera. Això comporta que es comencin a plantejar solucions més pragmàtiques i encaixar la realitat al marc legal. En canvi, els més refractaris, comencen a veure amb inquietud i preocupació les conseqüències del procés. Constaten que per part espanyola no hi ha cap voluntat d'afrontar-lo. Però aquest procés també involucra a la resta d'Europa especialment pel que té de base democràtica. Manllevant les paraules de Montserrat Guibernau: *"Aquest és un cas únic d'aprofundiment democràtic i integració europea"*. Europa ha de ser capaç de tractar processos d'aquest tipus. Albert Royo acaba conclouent que els EUA no faran res en contra dels interessos dels seus aliats europeus. Serà interessant veure la reacció de la Gran Bretanya, especialment en base al principi democràtic en el cas escocès. Si les opcions del Sí a Escòcia van avançant serà interessant com evoluciona el procés. En el mateix sentit, veure quin paper poc jugar Gibraltar pot ajudar a fer entendre la inflexibilitat dels espanyols o recollir simpaties a nivell europeu i internacional.

Reptes en la promoció internacional de la causa catalana

I finalment, la darrera de les taules de l'Escola de Tardor dedicada als reptes en la promoció internacional de la causa catalana. I qui millor per fer-ho que les mateixes entitats ciutadanes dedicades a internacionalització del procés català.

El primer en parlar és el Martí Estruch, director del Programa Internacional de Comunicació i Relacions Públiques Eugeni Xammar. En el moment en que la Generalitat es planteja canviar les relacions amb els corresponsals estrangers es crea el programa Xammar. Primerament es va començar per donar a conèixer el greuge fiscal de Catalunya en el que hom es va adonar que, per part de la corresponsalia, s'hi suscitava cert interès. Ara, a partir de l'11 de setembre de 2012, les eleccions al Parlament i, més especialment, la via catalana de l'11 de setembre de 2013, s'explica que a Catalunya hi ha una majoria social que vol la independència. L'objectiu del programa Xammar és atendre els corresponsals estrangers i anar a veure directament els mitjans de comunicació. Els corresponsals estrangers que viuen a Madrid tenen una visió molt contaminada de Catalunya per l'opinió publicada espanyola. El Govern té una oficina de comunicació, una unitat lligada a la secretaria d'Afers Exteriors. Es compta també amb les delegacions de catalans al món: París, Londres, Berlín, Nova York..., ja que resulta una manera més fàcil d'accedir a un seguit de mitjans

de comunicació. Tot i així, segueixen havent lectures molt esbiaixades del procés, però ara s'està arribant a un grau més important de detall de donar a conèixer la realitat política catalana. La via catalana va ser un èxit en aquest sentit. La majoria de mitjans internacionals van fer referència a la cadena humana i de forma positiva. En particular, la premsa anglo-saxona ha evolucionat molt i de manera positiva. La de França, Itàlia i Alemanya és més escèptica. És una feina imprescindible, perquè ens puguin reconèixer primer ens han de conèixer.

La següent en tractar la qüestió va ser l'Anna Aroca, coordinadora de la Plataforma Help Catalonia. Es va crear fa 4 anys, quan ningú es plantejava la independència però que tots sabem que algun dia arribaria. En aquells moments pràcticament no hi havia informació en anglès perquè ens poguessin conèixer. Cal tenir molt present que hi ha països que existeixen i encara no els ha reconegut ningú: Somalilàndia, el Xipre turc, Sàhara... Per tant, cal fer una tasca per donar-nos a conèixer, especialment perquè a hores d'ara els catalans no tenim una imatge internacional. Per fer-ho cal tenir present la relació emissor, missatge i receptor. En el nostre cas, tenim un receptor que li arriben dos missatges diferents sobre nosaltres, des de Catalunya i des d'Espanya. En aquest cas, és molt important saber a qui t'adreces per saber quin missatge li has de donar. El missatge s'ha d'adaptar al teu receptor, a part d'adaptar l'idioma s'ha d'adaptar el mateix llenguatge. Cal analitzar el que cal saber i saber amb qui parlem. Generalment, s'ha de tractar la qüestió des de conceptes de drets civils i de democràcia, donat que són missatges que s'entenen. En segon lloc, cal repetir els missatges. Dintre del missatge hem de desarmar l'altre missatge espanyol que diu que som insolidaris i fem discurs de la por, el que Espanya s'enfonsa... Help Catalonia té uns 100 voluntaris actius, molts dels quals estant a l'exterior. S'atén a la premsa, especialment als corresponents que estan a Madrid, per contrastar la informació. Es convida als periodistes. Per exemple se'ls va portar als assajos de la cadena per donar-los a conèixer que és la societat civil que s'està organitzant el procés i que no és un invent del president Mas, una imatge que es dona des de Madrid. Help Catalonia edita butlletins i es fan servir moltíssim les xarxes socials per multiplicar les accions a través de comptes de twitter en anglès, italià, alemany... que segueixen polítics i periodistes. En definitiva es treballa segones els principis de marketing polític: repetició i generar posicionament, en altres paraules, la tècnica de la gota malaia.

En tercer lloc, li va tocar el torn a Kolja Bienert, president d'Horitzó Europa. Aquesta entitat treballa perquè Catalunya sigui un actor internacional de primer ordre. Es fonamenta la idea europea i els valors europeus. Per exemple, si ara a Catalunya es vol fer un referèndum això és una qüestió de democràcia i això és molt important de donar a conèixer. És important explicar el que està passant ara i aquí. A Catalunya se la coneix relativament poc en contrast amb Espanya que se la coneix per motius turístics. D'altra banda, cal constatar que és molt difícil, ara mateix, trobar-se una persona que no vulgui el referèndum. Catalunya és un actor important, seria un estat mitjà, no pas tant petit com es diu aquí. A vegades hi ha un punt de comparacions perilloses, com per exemple les comparacions amb la Lliga Nord d'Itàlia amb els que no tenim res a veure, s'intenten fer aliances que no s'adeqüen. Catalunya és un lloc obert i innovador que no es comparable a altres realitats. En el cas català es tracta d'un moviment transversal. Ni tan sols en el cas escocès hi ha tanta majoria social. El cert es que hi ha una gran quantitat de gent que vol la independència i vol aconseguir-la mitjançant un referèndum. Finalment els catalans votaran. De tot això, és el que s'intenta comunicar des d'Horitzó Europa, parlant amb serenor i de tu a tu. Cal tenir en compte, que els estats membres no es posicionaran fins que es dugui a terme el referèndum. Mentrestant, cal denunciar la banalització del nazisme amb el que se'ns acusa amb tanta simplicitat. Quan parlem de Catalunya enfora hem de ser "sexy", hem de resultar atractius. Catalunya som líders en moltes coses, com la logística, empreses que s'instal·len aquí i que no coneixem internament. Perquè ens entenguin, cal també parlar amb un llenguatge clar, dir que un 80 % vol el referèndum i més del 50 % vol la independència. D'altra banda, és necessari fomentar més polítics que parlin anglès. Finalment, en

Kolja assenyala que a alguns públics estrangers els tenim saturats. Tenen massa informació. Tampoc cal sobreestimar l'interès que poden tenir des de fora. A Catalunya hi ha un capital social impressionant. És una molt bona esperança per al futur. No hi ha d'haver cap por i començar a pensar com serà el futur en el nou estat.

I finalment, li toca el torn al darrers dels ponents, el Salva Garcia, cofundador del Col·lectiu Emma. Des d'aquesta entitat intenten explicar Catalunya al món amb independència. Es reconeixen independentistes que s'adrecen a la premsa internacional amb americana i corbata. Al principi, constata ell mateix, dolia molt veure com els mitjans internacionals tractaven la informació de Catalunya en tant que subjecte polític, en termes de llengua, de finançament i autonomia. Degut a la seva visió esbiaixada, es va intentar respondre a aquestes informacions. L'important era que els punt de vista català també aparegués. I òbviament que hi ha entrebancs, perquè l'estat espanyol també explica la seva visió. De la mateixa manera, al Govern hi ha hagut un canvi de tendència en el missatge i amb la relació amb la societat civil, especialment a partir del 2009 quan van començar les consultes ciutadanes. Fins llavors, s'expressava que els catalans volíem més autonomia, millor finançament, tindre una cadira als consells de ministres europeus, llengua oficial... Ara ens hem adonat que voler tot això significa voler tenir un estat. El 2009 s'explicava el mal funcionament de l'estat autonòmic en que les autonomies gestionaven malament. El 2012 se'ls va explicar el Pacte fiscal, projectant un problema econòmic, enlloc d'un problema polític. Ras i curt, no ens entenen, però cal pensar què expliquem. S'ha percebut que Catalunya volia ser una mena de Padània. A les eleccions catalanes, a l'exterior es tenia la hipòtesi que el que es volia era un pacte amb l'Estat, després es va adaptant. A fora, la gent no s'ho acaba de creure que aconseguirem la independència, pensen que tot plegat s'acabarà amb el pacte. En funció de l'interlocutor s'ha d'ajustar el missatge: Perquè hi tenim dret? Perquè ara? Com ho farem des del punt de vista polític? Com ho farem des del punt de vista econòmic? Perquè no servirà un pacte? Doncs, explicar primer perquè no vindrà i segon perquè no serà creïble. Hem d'explicar tots aquests perquè. Ningú no mourà un dit per nosaltres, però tant se val, cal anar a la política de fets consumats. La independència l'hem d'aconseguir primer convencent els catalans, llavors, de cap enfora, ja ho solucionarem.

Francesc Sànchez
Tècnic de polítiques sectorial i Formació
acciopolitica@esquerra.org